

BALKAN

8. januar 2004.

str. 6

POGLED IZ HAGA

OPSADA SARAJEVA UGROZILA CIVILE

Dana 5. decembra ove godine, Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju osudio je generala Stanislava Galića na 20 godina zatvora za širenje terora među civilnim stanovništvom tokom opsade Sarajeva.

Sarajevo je bilo pod opsadom oko tri i po godine. Skoro dve godine tokom tog vremena, od septembra 1992. do avgusta 1994, general Galić je bio komandant jednog dela Vojske Republike Srpske (VRS) pod nazivom Sarajevsko-romanijski korpus, ili SRK, koji je praktično opkolio Sarajevo. Delovi grada bili su pod kontrolom Armije Bosne i Hercegovine. Prema navodima Tužilaštva, SRK je pod komandom Galića provodio kampanju snajperskog delovanja i granatiranja protiv civilnog stanovništva Sarajeva.

Prema međunarodnom humanitarnom pravu, rat kao takav se ne smatra nezakonitim. Međutim, primenjuju se određeni principi ratovanja koje komandanti moraju poštovati. Jedan takav princip obavezuje vojne komandante da prave razliku između vojnih objekata s jedne strane i civila s druge, i da ni pod kakvim okolnostima ne napadaju civile. Ipak, kampanja SRK-a je za posledicu imala veliki broj mrtvih i ranjenih civila. Prema navodima Tužilaštva Međunarodnog suda, SRK je pod komandom generala Galića hotimično ubijao i ranjavao civile s ciljem provođenja terora.

Sprovođenje terora nad civilnim stanovništvom

Sprovođenje terora nad civilnim stanovništvom tokom oružanog sukoba posebno je zabranjeno članom 51 Dodatnog protokola I Ženevskih konvencija iz 1949. godine. Bivša Jugoslavija je ratificirala taj protokol 1978. godine. Svi bivši komandanti Jugoslovenske narodne armije, uključujući generala Galića, učili su o međunarodnom pravu i osnovnoj dužnosti da zaštite život i imovinu civila. Osim toga, 22. maja 1992. zaraćene strane oko Sarajeva potpisale su sporazum kojim su prihvatile zabrane sadržane u Dodatnom protokolu I. General Galić je prema tome bio obavezan sporazumom da poštuje pravila o vođenju neprijateljstava.

Da bi neka osoba bila osuđena za zločin sprovođenja terora, tužilac mora dokazati da je napad na civile, za koji se optuženi smatra odgovornim, izvršen s prvenstvenim ciljem širenja terora među civilnim stanovništvom. Prilikom donošenja odluke, Pretresno veće je razmotrilo veliku količinu dokaza, u vidu svedočenja i dokumenata. Saslušan je ukupno 171 svedok. Izvedeno je ukupno 1.268 dokaznih predmeta koji uključuju pismene izveštaje, filmove, fotografije, karte i zvučne snimke, te 15 izveštaja sudskih veštaka. Nakon 223 dana suđenja i sedam meseci većanja, Pretresno veće je proglasilo generala Galića krivim za sprovođenje kampanje terora među civilnim stanovništvom Sarajeva.

Suprotno mišljenje

Kao i u svakom drugom prvostepenom suđenju pred Međunarodnim sudom, Pretresno veće u predmetu Galić činilo je troje sudija. U skladu sa Statutom MKSJ-a, presude se izriču na osnovu mišljenja većine sudija, a izdvojena i suprotna mišljenja se mogu priložiti presudi. Takva mišljenja, međutim, ne utiču na dispozitiv same presude koja uključuje presudu i kaznu.

U predmetu Galić, jedan od sudija je iskoristio mogućnost da priloži izdvojeno i delimično suprotno mišljenje. On je zaključio da je u brojnim slučajevima SRK ili namerno ili bezobzirno gađao civile u Sarajevu i time počinio krivična dela napada na civile, ubistva i nehumana dela. Iako se nije uverio da je te napade naredio Galić, taj sudija je zaključio da je general Galić, kao komandant SRK, znao ili je bilo razloga da zna za te zločine, ali da nije preduzeo *sve* potrebne i razumne mere da ih spreči i da počinioce kazni. Taj sudija je stoga zaključio da je general Galić kriv za krivična dela protivpravnih napada na civile, ubijanje civila i druga nehumana dela jer je propustio da izvrši svoju dužnost vojnog komandanta da učini sve u svojoj moći kako bi zaštitio život civila.

Kompletna presuda u predmetu Galić ima preko 350 stranica teksta. Ona pruža detaljnu analizu kako činjenica tako i merodavnog prava u tom predmetu. To je prva presuda MKSJ-a koja govori o opsadi Sarajeva. Može se svesti na prostu činjenicu da je težina krivičnog dela za koje je Pretresno veće proglasilo generala Galića odgovornim određena razmerom, obrascem i učestalošću napada. Tokom opsade, stotine sarajevskih civila – muškaraca i žena svih starosnih dobi, uključujući decu – ubijeno je, a hiljade ih je ranjeno, skoro svakodnevno, mesecima, s ciljem terorisanja celokupnog stanovništva.

Outreach Programme

outreach@icty.org